

Аграрен университет – Пловдив, Научни трудове, т. LXIV, кн. 2, 2022 г.
Национална кръгла маса
„Устойчив винен туризъм в контекста на зелената сделка“
Agricultural University – Plovdiv, Scientific Works, vol. LXIV, book 2, 2022
National Round Table
„Sustainable Wine Tourism in the Context of the Green Deal“

[DOI: 10.22620/sciworks.2022.02.015](https://doi.org/10.22620/sciworks.2022.02.015)

**ЕВРОПЕЙСКИЯТ ЗЕЛЕН ПАКТ И ПЕРСПЕКТИВИТЕ ПРЕД ВИНЕНИЯ
ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ
THE EUROPEAN GREEN PACT AND THE WINE TOURISM PROSPECTS
IN BULGARIA**

Проект № 10-22 „Студентско научно творчество“

**Докторант Кристиан Рангелов
Christian Rangelov, PhD Student**

Университет за национално и световно стопанство
University of National and World Economy

ch.rangelov@gmail.com

Abstract

This scientific article aims to analyze the opportunities for sustainable development of wine tourism in the context of the European Green Pact. The Green Deal and the goals it sets for the countries of the community are discussed. An analysis of the wine production in Bulgaria and the European Union (EU) has been made. A definition of sustainable tourism according to the leading ecological norms has been derived. The goals set are related to the new conditions that wine tourism will face. The expectations from the implementation of the European Green Pact are discussed. Emphasis is placed on the relationship between wine producers and wine tourism. Examples of sustainable wine tourism in a modern, efficient and competitive economy are given. Based on the analysis, the conclusions are presented.

Key words: The European Green Deal, wine, Bulgaria, tourism, economy

ВЪВЕДЕНИЕ

Един от най-динамично развиващите се сектори в икономиката на всяка една страна е туризмът. Наред с широко разпространените видове туризъм – морски, планински, градски и здравен, в България се появява и винен. Той е сравнително нов у нас, въпреки че неговото начало е поставено още през 1975 г. Тогава „Винпром Лясковец“ влиза в договореност с националния износител на вина „Винимпекс“ и с националния тогава туроператор „Балкантурист“ започва да приема посещения на чуждестранни туристи представяйки пред тях български вина (Risemova, 2020).

Ползите от развитието на винения туризъм могат безспорно да допринесат за положителния имидж на всяка страна. Освен това, този вид

туризъм открива нови **възможности** за икономически растеж на малките населени места. Точно те могат да се превърнат във важен ресурс за устойчиво социално и икономическо развитие за страната (Parusheva, 2020). По данни на Евростат, едно на всеки десет предприятия в нефинансовия сектор на България е свързано по някакъв начин с туристическа дейност. Това доказва, че туризмът е сред **националните приоритети** на страната и е с основен принос за българската икономика. Поради това, той трябва бързо да се приспособява към всички нови тенденции. Именно такава е приетия през 2019 г. **Европейски зелен пакт**. Той бе представен от Европейската комисия като план от законодателни и незаконодателни инициативи. Тяхната цел е превръщането на Европа в първия **климатично неутрален континент** в света. България, като част от ЕС, трябва да модернизира своята икономика спрямо поставените цели до 2050 г. Тази трансформация ще засегне всички сектори, от промишлеността до транспорта и селското стопанство.

Опазването и съхраняването на ресурсите ще е водеща задача пред всички в сферата на туризма (Parusheva, 2019a). В тази нова обстановка ще се развива и туризъм в България, част от който е и виненият.

Настоящата научна статия **изследва** винения туризъм в условията на Зелената сделка. За постигането на тази цел се решават следните изследователски задачи:

- **анализиране** на винения туризъм в контекста на Европейския зелен пакт;
- **проучване** на устойчиви практики за развитие на винен туризъм в България.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

Научната статия съдържа информация от избрани литературни и интернет източници както и от официални **доклади** и **становища**. Всички те са свързани с **анализа** на **Зелената сделка** и **винения туризъм** в България. В рамките на настоящото проучване са използвани данни от водещи статистически служби в България и Европа. За постигане на целите и решаването на поставените задачи са приложени методите на **анализ** на научните концепции по изследваната проблематика в специализираната литература, както и **синтез** на авторови идеи.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ

За **целите** на изследването са анализирани **характеристиките** на Европейския зелен пакт. Проучени са важните елементи от плана и основните задачи, които той поставя пред страните от ЕС. Разгледано е **винопроизводството** на местно и европейско ниво. Посочени са примери за добри практики в развитието на **устойчив винен туризъм** в България.

Климатичните промени и замърсяването на околната среда са заплахи за съществуването на цялото човечество. Това е добре осъзнато от ЕС и огромни ресурси са пренасочени към преодоляването на тези предизвикателства. Целта, която си е поставил съюзът, е превръщането му в

ефективна икономика без наличието на нетни емисии на парникови газове. Финансирането на тази задача ще бъде чрез Плана за възстановяване NextGenerationEU в размер на 1,8 трилиона евро.

Ползите от Зелената сделка ще се усетят във всички сектори на икономиката. Европейската комисия предвижда цялостно **подобряване на благосъстоянието** и човешкото здраве на всички граждани на ЕС. Очакванията са за:

- по-чисти въздух, води и почви;
- по-голям дял на обществения транспорт;
- по-здравословна храна;
- добив на по-чиста енергия;
- по-трайни продукти и тяхната възможност за рециклиране;
- устойчива икономика.

Екологията заема все по-важна роля в икономическото развитие на държавите (Parusheva, 2019b). Една от основните задачи на Европейския зелен пакт е Европа да бъде неутрална по отношение на климата до 2050 г. Целта пред страните членки е **намаляването** на парниковите газове с 55% до 2030 г. За да стане това възможно, вредните емисии трябва да бъдат редуцирани във всички сектори на икономиката. Нещо, което представлява огромно **предизвикателство** за по-слабо икономически развитите държави.

Повече от 75% от парниковите газове се отделят от електроенергийния сектор. За да се намалят тези проценти, **Зелената сделка** се стреми да гарантира снабдяването на ЕС с енергийни източници на максимално ниска цена. Освен това, тя трябва да осигури по-ефективен единен енергиен пазар чрез повече взаимосвързани системи между държавите.

За България, Зелената сделка представлява значителна финансова възможност. Според Плана за инвестиции за устойчива Европа, на страната ни ще са необходими между 20-25 млрд. евро за успешен преход към кръгова икономика.

Виното е част от културния живот на европейците още от времето на гърците и римляните. Лозаро-винарските традиции са дълбоко залегнали на Стария континент. Затова не е изненадващо, че Европейският съюз е **водещ** производител на вино в света. По данни на Европейската комисия в периода 2016 г. – 2020 г., средното производство на вино е било в размер на 165 млн. хектолитра. През 2020 година на Европейския съюз се падат 64% от **световното производство на вино** и 48% от световната консумация. Лозаро-винарският сектор е най-големият в ЕС и по отношение на **износа** - 7,6% за 2020 г.

В България се наблюдава трайна **тенденция в ръста** на вино-производителите. По данни на Изпълнителната агенция по лозата и виното, през миналата година те са наброявали 336. За справка, през 2020 г., техният брой е бил 311. Преработеното грозде през 2021 г. е близо 128 хил. тона, а производителите успяват да съхраняват над 81 мил. литра вино.

Земеделските стопани от лозаро-винарския сектор могат да разчитат на различен набор от мерки за **финансиране**. Те са част от Програмата за подпомагане на лозаро-винарския сектор на ЕС. Годишните средства от

бюджета на съюза са фиксирани за всяка държава. Тяхната обща стойност за България възлиза на над 50 мил. лева. От тази година, впечатление прави добавения нов застрахователен риск – загуби, причинени от пандемии по хората.

Без съмнение, за успешния **винен туризъм**, трябва да имаме налице добре развито винопроизводство. За да го постигнем, държавата и бизнеса трябва да се възползват от всички възможности за финансиране. Можем да твърдим, че този нов вид туризъм за България зависи много от **производителите на вино**, а и в много от случаите, самите те стават част и от винения туризъм.

През последните десет години, виненият туризъм се превръща в един от предпочитаните видове алтернативен туризъм в света. България успява да догони водещите дестинации за този вид туризъм и през 2017 г. се нарежда в топ 10 в света (Jenson and Simone, 2017).

За да следва **екологичните** тенденции, виненият туризъм трябва бързо да се адаптира и своевременно да изгради добри практики. Европейският зелен пакт цели да преобрази икономиките на държавите членки, а туризмът може да е **ключът** към този преход.

Като **устойчив винен туризъм** можем да определим този, който не замърсява околната среда по никакъв начин. В процеса на винопроизводство няма използвани пестициди, пластмаса и отделяне на парникови газове. Тези неща са възможни, но изискват много усилия и все още биха били значителен **разход** за винарните. Въпреки това, моментът за плавен преход към по-ефективен и устойчив туризъм е настъпил. Самата икономическа устойчивост се описва с дългосрочната жизнеспособност на лозарските и винарските предприятия в региона, както и туристическите обекти извън този бранш – ресторанти, хотели, културно-исторически обекти и всякакви места за отдих и развлечения. Партньорството между тях създава икономическата устойчивост (Kodukova, 2021).

Благодарение на **Зелената сделка**, трансформацията на свързани с винения туризъм сектори е реална. Пример можем да дадем с транспорта. Той генерира 5% от БВП на ЕС и в него са заети над 10 мил. души. Вредните емисии, които транспортът произвежда са около 25% от всички парникови газове в съюза. С прилагането на **устойчиви практики**, виненият туризъм може да се превърне в част от решението на проблемите. Възможно е да се изградят велоалеи свързващи винарните с най-близките населени места. Подобряването на железопътния транспорт ще предостави на туристите възможността да използват влакове пред самолети. Друг вариант откриващ се пред винарните е предлагането на различни биопродукти заедно с виното. Сградите, които са свързани с винен туризъм биха могли да се изградят от **екоматериали** и да се хранят от алтернативни източници на енергия. Самите лозя се оглеждат на много слънчеви места, което би могло да се комбинира с инсталирането на **слънчеви панели**.

ИЗВОДИ

Страната ни заема достойно място на световната винена карта и се превръща в предпочитана дестинация за винен туризъм. Паралелно с това, като член на ЕС, България трябва да следва зададения от **Зелената сделка** курс към кръгова икономика. Амбициите са за **намаляване** на замърсяването и по-ефективното използване на ресурсите. В тези условия трябва да се развива и виненият туризъм. Винопроизводителите и винарните ще трябва да въведат **устойчиви практики**, гарантиращи максимално ниски нива на вредни емисии. **Бъдещето** пред винения туризъм в Европа е свързано с предлагането на здравословни и екологично чисти винени продукти.

REFERENCES

- Risemova, T., 2020. Vazmozhnostite na vineniya turizam. Predpostavki za razvitiye na balgarskite oblasti po techenieto na Dolen dunav, Yubileyna mezhdunarodna nauchna konferentsiya „Turizmat – otvad ochakvaniyata”, posvetena na 100 godini UNSS i 30 godini katedra „Ikonomika na turizma”, 25 – 26 septemvri, Izdatelski kompleks – UNSS, Sofiya, s. 370.
- Parusheva, T., 2020. Kulturnite marshruti – spodelen resurs bez granitsi, Yubileyna mezhdunarodna nauchna konferentsiya „Turizmat – otvad ochakvaniyata”, posvetena na 100 godini UNSS i 30 godini katedra „Ikonomika na turizma”, 25 – 26 septemvri, Izdatelski kompleks – UNSS, Sofiya, s. 554.
- Parusheva, T., 2019a. Opazvane i sahranyavane na resursite na kulturniya turizam za badeshteto, Mezhdunarodna nauchnoprakticheska konferentsiya „Turizmat v novoto hilyadoletie – sastoyanie i perspektivi”, 11 – 12 oktomvri, Akademichno izdatelstvo „Tsenov”, Svishtov, s. 583.
- Parusheva, T., 2019b. Ecological and Economic Aspects of Cultural Tourism, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 22, No 3, pp. 285.
- Jenson, J. and M. Simone, 2017. 10 Best Wine Travel Destinations of 2017, Wine Enthusiast Magazine.
- Kodukova, K., 2021. 4+ idei za ustoychiv vinen turizam v Baltariya, Retrieved from: www.winetourmaker.com
- A European Green Deal, Retrieved from: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en
- Agriculture and the Green Deal, Retrieved from: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/agriculture-and-green-deal_en
- European Commission, Delivering the European Green Deal, Retrieved from: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_en
- European Commission, Wine production & opening stocks, Retrieved from: <https://agridata.ec.europa.eu/extensions/DashboardWine/WineProduction.html>
- The EU's goal of climate neutrality by 2050, Retrieved from: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/>

Wine dashboard, Retrieved from: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/farming/documents/wine-dashboard_en.pdf

European Green Deal Policy Guide, Retrieved from:
<https://home.kpmg/xx/en/home/insights/2021/11/european-green-deal-policy-guide.html>

National annual reports on tourism, Retrieved from:
<https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/vto/type/national-annual-reports-tourism>